

فرهنگی‌نگار

فرهنگی‌نگار

یکشنبه ۵ بهمن ۱۴۰۴

شماره ۴۶۱۵

FARHIKHTEGANDAILY.COM

FARHIKHTEGANONLINE

فرهنگی‌نگار

فرهنگی‌نگار

یک قاب از چگونگی ربودن اعتراض و تبدیل آن به کمپین خشونت‌طلبی

۲۰ دروغ بالیوودی اپوزیسیون

فرهنگی‌نگار

اپوزیسیون ایرانی که بعد از فروکش کردن پروژه آشوب تمام امید خود را به دخالت خارجی بسته است، به این پروژه به قدری دل‌بسته است که حاضر شده چوب حراج به وجهه خود زده و آن را تا حد توان برای توهین به شعور مخاطب خرج کند. شاهدان عینی که خارج از کشورند، هوش مصنوعی و کشته‌هایی که زنده می‌شوند، همگی بخشی از این پروژه‌اند. وقتی ترامپ که در رأس هرم ترویج خشونت در ایران قرار دارد، شخصاً برای دروغ‌پردازی آستین بالا می‌زند، پهلوی و دارودسته‌اش نیز تبعیت کرده و انواعی از روایت‌های هالیودی و بالیوودی را تعریف می‌کنند. این موقعیت اما تیغ دولبه است. دروغ با شدت بیشتر یعنی ضریب‌خطای بالاتر. این رویکرد پرخطا شواهد زیادی برای رسوایی دروغ‌پرداز فراهم می‌آورد. در ادامه یک فهرست ۲۰ موردی از پروپاگاندا و دروغ‌های پروژه ۱۴۰۴ را گرد آورده‌ایم که اگر مخاطب بخواند می‌تواند با رجوع به آن به پشت‌پرده جوسازی‌های اخیر نهادهای امنیتی غربی و عوامل عملیات روانی این نهادهایی برسد.

🇮🇷🇺🇸🇩🇪

۱ کشته‌سازی مزایده‌ای

اینترنشنال با استناد به عدد نوشته‌شده روی کاور فوتی‌ها، مدعی کشته شدن ۱۲ هزار نفر در آشوب‌های اخیر شد و در ادامه به همین حد نیز متوقف نماند و آمارش را تا ۲۰ هزار نفر بالا برد. پزشکی قانونی اما این عدد را رد کرد و گفت عدد نوشته‌شده مربوط به تمام فوتی‌ها از ابتدای سال است.

۲ فوتی ۶۸۶ زنده شد

سمیدر ریاضی، فردی است که رسانه‌های ضدایرانی او را فوتی شماره ۶۸۶ معرفی کرده بودند. این فرد روز گذشته برای شرکت در امتحانات پایان ترمش به دانشگاه رفت. در وی‌کیدی مشابه در آشوب‌های شهر فسا رسانه‌های ضدایرانی خبر از کشته شدن نوجوانی به نام مهدی سماواتی داده بودند که او اما خودش این خبر را تکذیب کرد و از زنده بودنش خبر داد.

۳ هرویدئویی ایران نیست

رسانه‌های ضدایرانی با انتشار ویدئویی مدعی شدند فردی به نام بهار شادمهری ۱۹ دی ماهه در نیشابور با شلیک مستقیم کشته‌شده است، اما ویدئوی منتشرشده مربوط به خیابان‌های ژاپن است.

۴ خارج‌نشینم، اما شاهد عینی هم هستم

اینترنشنال برای روایت‌سازی در مورد کشته‌ها افرادی را به عنوان مصاحبه‌شوندگانی فوتی روی خط می‌آورد. چند نمونه جالب توجه این روایت‌ها مربوط به کسانی هستند که مثلاً از ایتالیا زنگ زده‌اند، اما با قطعیت در مورد خیابان‌های ایران روایت می‌کنند. حال آنکه اولین اصل برای شاهد عینی این است که در صحنه حضور داشته باشد. در رویکردی نخب‌نما، هر فردی که از خارج از ایران با این رسانه‌ها تماس می‌گیرد مدعی می‌شود پس‌رخاله یا حتی برادرش را از دست داده است. این ادعاها در حالی از جانب این افراد مطرح می‌شود که افراد مدعی کشته شدن اعضای خانواده، حتی حاضر نشده‌اند برای تشییع جنازه آن‌ها به ایران آمده‌و شاهد عینی مراسم ختمشان باشند، شاید به این دلیل که بعضاً جنازه و تشییع جنازه اصلاً وجود خارجی ندارد.

۵ شاهد چه عینی

در یک نمونه دیگر فردی با اینترنشنال تماس گرفته و مدعی می‌شود که پنجشنبه شب تنها یک صدای تیر شنیده و روز جمعه راهی خیابان شده است. کسی که بنابر ادعای خودش حتی در شب آشوب در خیابان نبوده و برای انجام کار شخصی روز جمعه روانه خیابان شده است بابت اینکه شهرداری خیابان را شسته است شاکی است و می‌گوید من خون دیدم، پس شهرداری چون خیابان را شسته چنانیکار است. کاری با این نداریم که شاهد عینی بدون مدرک سندیت ندارد، اما بدیهی‌ترین اصل برای شاهد عینی این است که حداقل آنچه دیده است را روایت کند، نه آنچه حتی شنیده.

۶ حشدالشعبی پای ثابت دروغ‌ها

یکی از شايعه‌های پر تکراری که متعاقب هر آشوبی در فضای افکار عمومی منتشر می‌شود این است که ایران از حشدالشعبی برای سرکوب، نیرو وارد کرده است. یکی از روابان اینترنشنال بعد از تکرار همین ادعا دلیش برای اثبات حشدالشعبی بودن مأموران حافظ امنیت این است که «دادمی‌زدند، رعب‌و وحشت ایجاد می‌کردند.» بعد ادامه می‌دهد که شهرری عرب‌نشین است، پس این نیروها طبعاً حشدالشعبی‌اند. حجم تمسخر آمیز بودن استدلال‌ها باعث می‌شود که خود مجری بگوید هر عربی که در ایران است، عراقی نیست.

۷ مراض هندی میان اپوزیسیون

در یکی از بالیوودی‌ترین سناریوهای دروغ‌نهاد خودساخته و جعلی تحت عنوان مرکز اسناد حقوق بشر ایران مدعی به ارتباط با معترض مجروحی شد که سسه روز تمام از ترس «تیر خلاص» نیروهای امنیتی، بی‌حرکت درون کیسه پلاستیکی مخصوص حمل اجساد باقی مانده بود تا خانواده او را در کهریزک پیدا کرد. با فرض بر مجروحیت این معترض، چگونه فردی می‌تواند سه روز بدون آب و غذا در کیسه مخصوص اجساد بماند. آیا این فرد که به قول این نهاد سه روز خود را به مردن زده، در این ۳ روز برای چند دقیقه خواب هم نداشته است. اگر در بیداری خود را به مردن زده، در خواب احتمالاً چنین قابلیتی نداشته و از درد جراحتش احتمالاً ناله کوچکی سر داده است، مگر اینکه ادعای نخست غلط بوده و مجروح نبوده باشد.

در غیر این صورت صحت چنین ادعایی به معنی برابر دانستن توانمندی‌هایی این فرد با مرئشان هندی است.

یکی از اعضای نهاد ادعایی حقوق‌بشر ایران وقتی پای‌گفت‌وگو با اینترنشنال می‌نشیند، می‌گوید: «ما سسندی البته در اینباره نداشته وافردي که ۳ روز خودش را در کیسه زباله به مردن زده است گفت‌وگو هم نکرده‌ایم، اما حدس می‌زنیم وقتی فردی ۳ روز خودش را در این موقعیت نگه داشته است یعنی احتمالاً صدای تیر خلاص شنیده است.» نهادهای جعلی ضدایرانی با این ادعاهای ضدایرانی علیه ایران روایت‌سازی کرده و نهادهای بین‌المللی تحت تأثیر لابی آمریکا نیز با استناد به این روایت‌های جعلی علیه ایران قطعنامه می‌دهند.

۸ برنده اسکار فیلم نامه، راوی بی‌بی‌سی است نه جعفر پناهی

خانمی که با عنوان شاهد عینی زنگ زد به بی‌بی‌سی در ادعایی دروغ و قابل صحت‌سنجی ۸۰ میلیون ایرانی می‌گوید اینجا حکومت نظامی کامل است و از ۸ شب به بعد کسی را نمی‌گذرانند برود بیرون. در ادامه همین دروغ‌پردازی‌ها از فیلم‌نامه‌های هندی اقتباس کرده می‌گوید: «پدر خانواده‌ارازند، مادر خانواده‌رفت روی سرش، او را هم زدند. بعد پسر هم رفت، او را هم زدند. سیگار بر لب دارند و با یک دست شلیک می‌کنند.»

۹ فیلم‌ش را هم دارم اما خودم بهتر دروغ می‌گویم

یکی از دلایلی که اثبات می‌کند بسیاری از کشته‌های وقایع اخیر توسط عوامل تروریستی کشته‌شده‌اند این است که افراد از پشت سر و از فاصله نزدیک با دقت زیاد گلوله خورده‌اند. بی‌بی‌سی که نمی‌خواهد در تقابل با این استدلال در بیاید، به جای آنکه اصل آن را زیر سؤال ببرد، رو به روایت‌سازی‌های تخیلی آورده است. در یکی از همین ویدئوها فردی با عنوان محمد گل‌سرخ روی آتش آمده و مدعی می‌شود «برادرم در خانه دستگیر شده، اما توسط مأمورین انتظامی به سر کوجه منتقل شده و در آنجا مأموران پس از آنکه او را روی زمین خوابانده‌اند از پشت و از فاصله نزدیک به او شلیک کردند.» این دروغ‌گویی زمانی لو می‌رود که این فرد در همین گفت‌وگو ادعا می‌کند فیلم این واقعه را هم دیده است. با توجه به اینکه این فرد اکنون در خارج از کشور حضور دارد، بنابراین اگر واقعاً فیلمی دیده، این فیلم باید از طریق اینترنت به دست او رسیده باشد. اگر فیلمی برای او ارسال شده پس الان او باید فیلم را داشته باشد و می‌توانست آن را در بی‌بی‌سی هم منتشر کند.

۱۰ پخش جنازه رایگان در فردیس

اینترنشنال که تاکنون به این روایت ضریب می‌داد که پزشکی قانونی تحویل جنازه کشته‌شدگان را موظف به تحویل پول کرده است، در ادعای دیگر به نقل از آنچه‌شاهدعینی نامیده است تیرتزه: «در فردیس برای ایجاد وحشت، پیکر معترضان را میان مردم پخش می‌کنند.» این رویکرد باعث می‌شود که مخاطب به این تناقض روایت‌پی‌برد که بالاخره پزشکی قانونی و کالاکتری «پول می‌گیرند اجساد را تحویل دهند یا در خیابان جسد رایگان پخش می‌کنند.»

۱۱ کدام زندانی حق حیات دارد؟

مرووسی به‌اصطلاح تحلیلگر اینترنشنال با طرح چند ادعای جعلی در مورد کشتار زندانیان و نامعلوم‌بودن محل نگهداری آن‌ها برای زندانیان حواث اخیر ابراز نگرانی کرده و برای آن‌ها و خانواده‌هایشان اشک تمساح ریخته است. کاری به رد این ادعا هم که نداشته‌باشیم، این نکته قابل توجه است که کسانی برای زندانیان اشک تمساح می‌ریزند و نگران جانشان شده‌اند که در زمان تهاجم اسرائیل به زندان اوین و شهادت حدود ۸۰ نفر از زندانیان، سربازان، مراجعان و کارکنان زندان ذره‌ای ارزش برای جان ایرانی‌ها قائل نبوده‌و این توجیه که «زندان اوین نماد سرکوب است» خون زندانیان را مباح اعلام کرده و این‌گونه از اسرائیل دفاع می‌کردند: «مقام‌های اسرائیل پیش‌تر تأکید کرده‌بودند که به‌سازوکارها و نمادهای سرکوب‌حمله می‌کنند.»

۱۲ کنتور منافقین خراب است

در چند روز اخیر منافقین فهرستی منتشر کرده‌و جمعی از کشته‌شدگان آشوب‌های اخیر را به نفع خود فاکتور کردند. پلر آلیا حیدری که برادر شهید حسن حیدری از شهدای اخیر نگار سانحه هواپیمایی سی ۱۳۰ است به این موضوع واکنش نشان داده‌و چنین ادعایی را در مورد دخترش نام او را هم به نفع خود فاکتور کرده‌بودند، رمی‌کند. فاکتورسازی کشته‌ها حتی باوجود فروکش کردن پروژه خیابان نشان می‌دهد منافقین بدون اینکه برایشان مهم باشد نتیجه آشوب چه خواهد بود، اصل آشوب برایشان موضوعیت دارد. چراکه آن را به پروژه کاسی تبدیل کرده و از مقامات غربی حمایت مالی و سیاسی، گدایی می‌کنند.

۱۳ طلای المپیادشايعه‌پردازي

شریفی‌زارچی که هویت سیاسی و رسانه‌ای‌اش بیشتر از کارکردهای علمی‌اش بروز پیدا می‌کند هم در آشوب‌های ۱۴۰۱ در کمپین آشوب فعال شده و به روایت جعلی در پروژه کشته‌سازی ضریب می‌داد و هم در ۱۴۰۴. این استاد سابق دانشگاه شریف که حسام‌الدین آشنا گفته هم‌اکنون در چین به سر می‌برد، خبر جعلی رسانه‌های ضدایرانی در مورد کشته‌شدن فردی به نام ساغر اعتمادی در چهار محال‌و بختیاری را منتشر کرد. بعد از آنکه برادر ساغر اعتمادی کشته‌شدن خواهرش را تکذیب کرد، زارچی بدون اینکه بابت انتشار محتوای جعلی عذرخواهی کند آن را از صفحه خود پاک کرد.

۱۴ زندانیان را کشتند، سندش هم چت دایرکت‌م

ادعای کشتار زندانیان توسط اینترنشنال در حالی ضریب‌حده‌می‌شود

که این رسانه در جنگ ۱۲ روزه از حمله اسرائیل به اوین حمایت کرده بود. این رسانه در رویکردی متناقض مطلبی از کیمیا علیزاده را بازنشر کرده که در آن کیمیا علیزاده، نگواندوکار سابقاً ایرانی یک پت شخصی در اینستاگرام را منتشر کرده و بر مبنای جعلیاتی که طرف مقابل به او گفته مدعی شده: «آنها را در سوله‌های چندهزار نفری در کهریزک به‌عنوان زندسان به صورت گروهی اعدام و به‌عنوان کشته‌های روزهای قبل، ثبت می‌کنند.» علیزاده در حالی پت شخصی‌اش را به عنوان سند منتشر کرده که او را نمی‌شناسد و صرفاً به این دلیل که آن فرد خود را وکیل معرفی کرده اظهاراتش را ضریب می‌دهد. فرض می‌گیریم این یک سناریو از جانب علیزاده نیست و خود او نیز فریب‌خورده است؛ اما اگر الان یک فرد دیگر هم به علیزاده پیام دهد و با ادعای اینکه سفیر، پزشک، قاضی و… است، انبوهی از روایت‌های جعلی را به او برآی نشر بدهد، آیا او باید بدون هیچ‌منطقی این روایت‌های غیر مستند را منتشر کند؟

۱۵ دانشگاه شریف بازداشتی هم نداشته چه پرسد به کشته

یکی از ترغندهای رسانه‌های آشوب این است که فضای التهاب‌را به درون دانشگاه‌برده و آن را تداوم دهند. در همین راستا ادعا شده یک دانشجوی دانشگاه شریف در وقایع اخیر کشته است، بر خلاف این ادعا محمود بهمن‌آبادی، معاون دانشجویی دانشگاه شریف اعلام کرده‌نتها این دانشگاه در حوادث اخیر جان‌باخته نداشته بلکه «حتی دانشجویی از دانشجویان صنعتی شریف در بازداشت نیست.»

۱۶ تروریست چوب خشک نیست

منوتو صراحتاً به این دلیل که یک نفر از بالای ساختمان به مردم شلیک می‌کند، می‌نویسد او نیروی حکومتی است. گویا از نظر این شیرمنه‌ها تروریست موجودی معلول است که قدرت بالارفتن از پله را نداشته و فقط مأمور حاکمیتی این قابلیت دارد.د. پیش ازاین ویدئوهای متعددی از حضور تروریست‌های مسلح بر فراز ساختمان‌های نیمه‌کاره منتشر شده بود. فراغ از این ویدئو این رسانه‌ها به‌نحوی اخبار را پوشش می‌دهند که انگار مأمور امنیتی در هیچ موقعیتی حق شلیک به سمت فرد تروریست را ندارد. از نظر اینها باید تروریست‌ها آزاد می‌بودند تا آن‌قدر مردم را می‌کشتند که آمار ۱۲ هزار کشته ۲۰ هزار کشته و ۴۰ هزار کشته‌ای که می‌خواستند بهتر ساخته می‌شد.

۱۷ شازده آمدم نبودید

ربع پهلوی که با فراخوان‌های آشوب در کشتار مردم ایران نقش مهمی داشته در جریان اتفاقات اخیر چند ادعای دروغ‌ا مطرح کرده، از جمله اینکه گفته‌بود قرار است با ترامپ در مرا لاگو دیدار کند. ملاقاتی که برنام‌ریزی‌شده‌بود و هیچ‌وقت هم برگزار نشد تا اثبات شهید پهلوی صر فاً با هدف شلوغ‌نگهداشتن خیابان این کار را کرده است. او همچنین در ادعایی دیگر گفته بود: «در حال آمادشدن برای آمدن به ایران است.» ادعایی که خیلی نرم اکنون از کنار آن عبور کرده و رجز خوانی‌هایش را هم گردن نمی‌گیرد و می‌گوید: «من از مردم نخواستم بیایند در خیابان.» ربع پهلوی در ادعای دیگر مدعی پیوستن ۵۰ هزار نیروی نظامی به خود شده بود. ادعایی که فارن‌پالیسی هم به آن کانه‌زد و آن را «یک نمایش تبلیغاتی» خواند.

۱۸ هوش مصنوعی یار دوازدهم تیم پهلوی

پروژهٔ کوشب‌به‌قدری کل‌ای برای نمایان‌کردن خشونت‌عوامل تروریستی پهلوی در خیابان کفایت می‌کند؛ اما رسانه‌های حامی ربع پهلوی به همین مقدار نیز کفایت نکرده‌و تصاویری ادیت‌شده‌ا هوش مصنوعی را بازنشر می‌دهند. روی‌تشرت یکی از کشته‌شدگان پرچم‌چمن اندازند و او را برای شازده پهلوی مصادره می‌کنند. تصاویر فوتی‌های کهریزک را هم با هوش مصنوعی تابی نهایت واید می‌کنند تا واقعیت را با شدت بیشتری متضاد روایت کرده‌باشند.

۱۹ هیجان زده نشو! آقای ترامپ!

ترامپ که با هر بحرانی در مورد ایران و به اظهارات هیجان‌زده‌می‌آورد در ماجرای ۱۴۰۴ نیز چیزهایی مطرح کرد که نشان از حجم انبوه‌یت‌های غلطی است که مشاورانش به او می‌دهند. رئیس‌جمهور آمریکا در پاسخ به سؤالی درباره واکنش نشان ندادنش به کشته‌شدن چند نفر از اغتشاشگران و افراد مسلح، گفته آن‌ها به دلیل ازدحام جمعیت معترضان در خیابان‌ها وزیر دست‌وپاکشته‌شده‌اند. ترامپ در امتداد این دروغ‌بزرگ مدعی شده‌که در مشهد-که دومین شهر بزرگ ایران است- یک میلیون نفر به خیابان‌ها آمده‌اند و حالا با گریختن مسئولان این شهر در اختیار اغتشاشگران است. موضع‌گیری وی در شرایطی انجام می‌شود که فعالیت‌های عادی در این شهر ادامه‌داشت. ترامپ در زمان جنگ ۱۲ روزه نیز تحت‌تأثیر هیجانات مدعی براندازی ایران شد؛ اما در روزهای پایانی جنگ همدش را تعدیل کرد و گفت اصلاً از ابتدا برای تاسیسات هسته‌ای به ایران حمله کرده است.

۲۰ اشکان بی‌مخ‌کوچه خلوت

اشکان خطیبی پیش از اوج‌گیر آشوب‌ها در ۱۸ مدعی شده‌بود ایلام محاصره‌شده و مردم در قحطی هستند. این در حالی است که حتی غزه نیز در سال ۲۰۲۳ با وجود محاصره گسترده چند هفته تا قحطی فاصله‌داشت؛ اما خطیبی که همواره مردم را به آشوب دعوت می‌کند با هدف تریق خشم بیشتر به فضا چنین ادعایی را مطرح می‌کند. بدون اینکه اشاره کند رفتار کسانی که تحت‌تأثیر اظهارات خشونت‌طلبانه، فر و شگوا‌ها و اقلام غذایی را آتش می‌زنند، عامل مشهودتری درخ دادن هرگونه کمبود ادعایی در مورد موادغذایی است. اشکان خطیبی در حالی خارج از ایران نشسته‌و برای ایران پروژه آشوب طراحی می‌کند که پیش ازاین مل‌های مشابه او همچون شعبان‌مخ‌حافل آشوبگر داخل خیابان بودند؛ اما خطیبی و خطیبی‌ها چنین جرئت ندارند که ضعف خود را با روایت‌سازی جبران کنند.

«شکاف نسلی»

یا «جامعهٔ توده‌وار»؟

ادامه از صفحه یک

از این نظر خشونت‌ورزی‌های رخ داده توسط نوجوانان و جوانان به طور خاص رفتاری طبیعی در واکنش به «مقاومت غیرعقلانی» نسل‌های بالاتر و نظام مستقر ساخته‌وپرداخته آن‌ها در برابر «تغییرات معقول و گریزناپذیر نظام جهانی» در حوزه‌های تکنولوژیک، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی است. این مقاومت باعث شکل‌گیری شکاف و انقطاع نسلی میان نسل‌های اخیر و نسل‌های قبل‌تر شده‌که دیگر همدیگر را درک نمی‌کنند و وضعیتی آفریده که در شکل بحرانی در فرم خشونت‌ورزی نسلی، خود را بروز می‌دهد. از منظر چهارچوب گسست و انقطاع نسلی رامحل این بحران نیز درنهایت تن دادن نظام سیاسی و اجتماعی و فرهنگی مستقر (ساخته‌شده به دست نسل‌های پیشین) به هضم و قبول تام دستاوردهای نوشونده تکنولوژیک، فرهنگی و اقتصادی و سیاسی عقلانیت عام و جهانی غربی است که نسل‌های اخیر تر با آن همساز‌ترند. از این منظر «درک کردن نوجوانان» مهم‌ترین راهبرد این چهارچوب مفهومی در برخورد با تبعات منفی این شکاف نسلی است. گزاره‌ای که در فضای خود مشروعبت بخشی و انفعال در برابر این شکاف و عوامل آن را تجویز می‌کند به‌نحوی که برخی اوقات حتی به تقدس بخشی به رفتارهای ضد اجتماعی و خارج از عرف نسل‌های اخیر تر ختم می‌شود. از این نظر چنین رفتارهایی معلول و واکنشی است به عواملی چون «نادیده گرفتن تمینات و آمال این نسل توسط نسل‌های بالاتر و نظام رسمی» و «بستن فضای تنفسی اجتماعی و فرهنگی مورد نیاز این نسل.» راهبرد مضمر در چنین چهارچوبی نیز رای به تغییرات ساختاری و به عبارت بهتر هدم و هضم ساختارهای فرهنگی، اجتماعی و رهاسازی بیشتر عرصه‌عمومی اجتماعی، فرهنگی و در ادامه اقتصادی و سیاسی به منظور رفع موانع اطفای تمینات و غرائز نسل‌های اخیر تر می‌دهد.

با این همه اگرچه در دهه‌های گذشته با پیگیری سیاست‌های لیبرال و بازاری از جمله مسئولیت‌زدایی از دولت و خصوصی‌سازی عرصه آموزش و فرهنگ تا حد زیادی چنین راه‌حل‌هایی پیگیری شده‌اند، اما گویا این سیاست‌ها به هدف نشسته و یا خود از عوامل تشدید چنین خشونت‌ورزی‌هایی عرانی بوده است.

۲ چهارچوب «خشونت توده‌وار»

در مقابل رویکردهای لیبرال، رویکردهای محافظه‌کار چنین خشونت‌هایی را محصول «توده‌وار شدن» امر اجتماعی می‌دانند. در واقع گفته می‌شود فریم‌کب جنبش یا انقلاب سیاسی اجتماعی نسبت وثیقی با خاستگاه و حتی آینده آن دارد. به عنوان مثال انقلاب فرانسه برآمده از توده‌های آزادشده و رهاشده از انزوا و فئودالیسم اروپایی، خشونت انقلابی بسیار بالایی را تجربه کرد و هزاران نفر در روند وقوع و به سرانجام رسیدن آن قربانی شدند. در مقابل، انقلابی چون انقلاب اسلامی ۵۷ به علت برآمدن از تاریخ و فرهنگ ایران و استوار شدن بر دوش نهادهای و شبکه‌ای از جماعت‌واره فرهنگی و اجتماعی بومی (همچون محله، مسجد، هیئت، کانون قرآن و…) یکی از صلح‌آمیزترین انقلاب‌های مدرن بود که خشونت انقلابی آن در حداقل بروز کرد. در واقع در انقلاب اسلامی آنچه کمر رژیم پهلوی را شکست، مبارزه مسلحانه و ملیششیایی گروه‌های مبارز نبود، بلکه حضور میلیونی مردم در راهپیمایی‌هایی بود که به بهانه‌های مذهبی همچون تاسوعا و عاشورای حسینی، زمان عذر غفلت و سآل‌روز جهلم شهدای شهرهای مختلف برگزار شدند. حتی برخی گروه‌های ملیششیایی فعال در انقلاب اسلامی، بارها تلاش کرده‌بودند از رهبری کاربز مای انقلاب تألیف‌های برای مبارزات مسلحانه‌شان بگیرند اما موفق نشدند. (ر. ک. به: کتاب خاطرات احمد احمد)

کسانی چون هانا آرنت، ارتگایی‌گاست وزیمل در قرن بیستم تبیین‌های انتقادی قابل توجهی درباره «خشونت‌ورزی» های اجتماعی در قرن بیستم ارائه‌دادند.
قرنی که قرار بود میوه عصر پیشرفت علوم و روشنگری و عقلانیت مدرن در صلح و صفا و آرامش چیده‌شود ولی به‌خوب‌ترین قرن تاریخ جهان تبدیل‌شد. عمده‌ای تبیین‌ها خشونت‌ورزی اجتماعی را محصول «بیگانگی» انسان از خود، اجتماع و محیط اقتصادی، کالبدی و شهری پیرامونی‌اش می‌دانند. جرج زمیل «بیگانگی» انسان مدرن را ناشی از «اتمیزه شدن» زندگی کلان‌شهری به‌واسطه رشد شدن و سرعت در زندگی کلان‌شهری می‌داند. از نظر او این اتمیزه شدن نهایتاً به «دلزدگی» و «کناره‌گیری» انسان کلان‌شهری از هم‌نوعانش منجر می‌شود اما از رنگایی‌گاست که از مفهوم «جامعه توده‌وار» برای تبیین خصلت جوامع صنعتی مدرن استفاده می‌کند، بین این بیگانگی و وقوع خشونت در جوامع مدرن نسبت مستقیمی برقرار می‌کند. به زعم او «جامعه توده‌وار» از تبعات صنعتی شدن زندگی مدرن است: تسهیل در دسترسی‌های عمومی به امکانات و رفاهیات، تمرکز جمعیت‌های انسانی در مراکز سیاسی و اقتصادی و هم‌زمان «تضعیف پیوندها و سلسله مراتب اجتماعی» قلبی، نوعی سطحی‌فضای اجتماعی رارقم می‌زند که از لحاظ روان‌شناسی اجتماعی زمینه‌ساز بیگانگی انسان‌ها نسبت به جامعه و بروز خشونت‌های اجتماعی است. این عصر فراوانی مسطح باعث تولید سوژه‌های «لوس» و «از خود راضی» مدرن می‌شود که به علت بی‌تاریخی، تمنایی برای بهتر شدن ندارند و به «معمولی بودن» رضایت دارند و آن را طبیعی می‌پندارند. گاست، جماعت توده را این چنین تفسیر می‌کند: «از بال‌ه‌های میدان عمومی فضوات قبل از تحقیق، تکه‌پاره‌های افکار دیگران، کلمات توخالی‌ای که بر حسسب اتفاق در مغز وی جمع شده‌اند، او همه آن‌ها را مقدس اعلام می‌دارد.» از نظر گاست این جماعت توده فقط به دنبال حق است بدون اینکه به تکلیف خود بیاندیشد و فقط تخریب می‌کند، چون درکی واقعی و تاریخی از تمدن ندارد و تصور می‌کند تمدن بدون زحمت به دست آمده و آنچه امروز می‌بینیم صرفاً هبه شده است.

«هانا آرنت» نیز در نقدی که با مفهوم «ابطال شر» بسط می‌دهد عادی‌شدن خشونت را با جنبش‌های فاشیستی مرتبط می‌داند و فاشیسم را خصلت جوامع اتمیزه‌شده می‌داند. به زعم او سوژه‌های این جوامع اتمیزشده مستعد آندند که استقلال فکری و شخصیتی خود را پای هضم‌شدن در یک «پیشوا» قربانی کنند. به عبارت دیگر جزیره‌های سرگردانی و «معلق روی تخته‌پاره‌ای در اقیانوس» (این تعبیر از ارتگایی‌گاست است) همان سوژه‌های جامعه اتمیزه‌شده‌ای است که پیوندهای اجتماعی و فرهنگی و تاریخی میان آن‌ها و میان آن‌ها با کالبد محیطی، جامعه، تاریخ و بوم تضعیف‌شده یا از بین رفته است و دچار از خودبیگانگی و از محیط بیگانگی شده‌اند و از همین رو مستعد جذب توسط یک آهن‌ربا و هضم در آن هستند؛ یک پیشوا. آرنت این وضعیت را خصلت جماعت‌واره‌ها و جوامع فاشیستی می‌داند.

در یادداشت‌های بعدی به زاری‌های این چهارچوب‌ها و کاربست‌های آن‌ها برای توضیح شرایط پیش‌آمده در خشونت‌های دی‌ماه ۱۴۰۴ خواهیم پرداخت.